

Sponsored by friends of David Wachs ז"ל in his memory
לע"נ דוד בן מרדכי שמואל ז"ל

ויקרא פרק י"ט

(כג) וכי תבאו אל הארץ ונטעתם כל עץ מאכל וערלתם ערלתו את פרוי שלש שנים יהיה לכם ערלים לא יאכל: (כד) ובשנה הרביעית יהיה כל פרוי קדש הלולים ליקנן: (כה) ובשנה החמישית תאכלו את פרוי להוסיף לכם תבואתו אני יקנן אלהיכם:

רש"י

(כג) וערלתם ערלתו - ואטמתם אטימתו, יהא אטום ונסתם מליהנות ממנו: **שלוש שנים יהיה לכם ערלים** - מאימתי מונה לו, משעת נטיעתו. יכול אם הצניעו, לאחר שלש שנים יהא מותר, תלמוד לומר יהיה, בהוייתו יהא: (כד) **יהיה כל פרוי קדש** - כמעשר שני שכתוב בו (ויקרא כז ל) וכל מעשר הארץ וגוי קדש לה'. מה מעשר שני אינו נאכל חוץ לחומת ירושלים אלא בפדיון, אף זה כן. ודבר זה הלולים לה' הוא, שנושאו שם לשבח ולהלל לשמים: (כה) **להוסיף לכם תבואתו** - המצוה הזאת שתשמרו תהיה להוסיף לכם תבואתו, שבשכרה אני מברך לכם פירות הנטיעות. היה רבי עקיבא אומר דברה תורה כנגד יצר הרע, שלא יאמר אדם הרי ארבע שנים אני מצטער בו חנם, לפיכך נאמר להוסיף לכם תבואתו: **אני ה'** - אני ה' המבטיח על כך ונאמן לשמור הבטחתי:

המב"י

(כג) **וערלתם ערלתו את פרוי** - ואטמתם אטימתו, יהא אטום ונסתם מליהנות בו, לשון רש"י, ויפה פירש. ואם כן, יהיה ערל לב (יחזקאל מד ט), סגור לב, כמו שנאמר ואקרע סגור לבם (הושע יג ח), וכן ערלה אזנים (ירמיהו ו י) שהיא סגורה ואטומה אין הקול נכנס בה, וערל שפתים (שמות ו יב) סגור שפתים. כי העלגות אוטם וסגירות בגידי הלשון ופעמים בגידי השפתים שלא יפתחו כראוי, והדבור יקרא פתיחה, פתח פיד לאלם (משלי לא ח), פתח איוב את פיהו (איוב ג א), ומפתח שפתי מישרים (משלי ח ו), משוכבת חיקך שמור פתחי פיד (מכה ז ח): והזכיר הכתוב אטימות בפרי הבא בתוך שלש שנים לאסרו בהנאה, ולא יאמר כן בשאר אסורי הנאה, כי ביאת הפרי בתחילתו יקרא פתיחה כמו שאמר פתח הסמדר (שה"ש ז יג), ולכך אמר שלש שנים יהיה לכם ערלים, כאילו הפירות סגורים באילנות לא הוציאו פרח ולא פתחו סמדר: וטעם המצוה הזאת, לכבד את ה' מראשית כל תבואתנו מפרי העץ ותבואת הכרם ולא נאכל מהם עד שנביא כל פרי שנה אחת הלולים לה'. והנה אין הפרי בתוך שלש שנים ראוי להקריבו לפני השם הנכבד, לפי שהוא מועט, ואין האילן נותן בפריו טעם או ריח טוב בתוך שלש שנים, ורובן לא יוציאו פירות כלל עד השנה הרביעית. ולכך נמתין לכולן ולא נטעום מהם עד שנביא מן הנטע שנטענו כל פרוי הראשון הטוב קדש לפני השם ושם יאכלוהו ויהללו את שם ה', והמצוה הזאת דומה למצות הבכורים: ואמת הדבר עוד, כי הפרי בתחילת נטיעת האילנות רב הלחות דבק מאד מזיק לגוף ואיננו טוב לאכלה, כדג שאין לו קשקשת (לעיל יא ט), והמאכלים הנאסרים בתורה הם רעים גם לגוף: והרב נתן גם בזה טעם במורה הנבוכים (ג לו) כטעמו ברוב המצות, כי היו לחרטומים ולמכשפים בזמן ההוא מיני כשוף יעשו אותם בעת נטיעת האילנות ויחשבו כי בהם ימהר האילן להוציא פרוי קודם זמנו הידוע במנהגו של עולם, ובבואו יקריבו את הפרי לפני העבודה זרה שעשו בשמה הכשוף ההוא, ולכך צותה התורה באסור הפרי הבא קודם שלש שנים שלא יבאו לעשות המעשים הרעים ההם, כי רובי האילנות יביאו פירות בשנה הרביעית. ושנאכלוהו לפני השם, היפך אכלם אותו לפני עבודה זרה:

בראשית פרק י"ז

(י) זאת בריתי אשר תשמרו ביני וביניכם וביין זרעך אחרית המול לכם כל זכר: (יא) ונמלתם את בשר ערלתכם והיה לאות ברית ביני וביניכם: (יב) וכן שמתן זמים מול לכם כל זכר לדרתיכם לילד בית ומקנת קסף מפל בן נכר אשר לא מזרעך הוא: (יג) המול ימול לילד ביתך ומקנת כסף והיתה בריתי בבשרכם לברית עולם: (יד) וערל זכר אשר לא מול את בשר ערלתו ונכרתה הנפש ההוא מעמיה את בריתי הפר:

רש"י

(י) **ביני וביניכם וגו'** - אותם של עכשיו: **ובין זרעך אחריך** - העתידין להוולד: **המול** - כמו להמול כמו שאתה אומר עשות, כמו לעשות: (יא) **ונמלתם** - כמו ומלתם והנו"ן בו יתירה ליסוד הנופל בו לפרקים, כגון נ' של נושך ונ' של נושא. ונמלתם, כמו ונשאתם, אבל ימול לשון יפעל כמו יעשה, יאכל: (יב) **יליד בית** - שילדתו השפחה בבית: **ומקנת כסף** - שקנאו משנולד: (יג) **המול ימול יליד ביתך** - כאן כפל עליו ולא אמר לשמונה ימים, ללמדך שיש יליד בית נמול לאחר (ס"א לאחד) שמנה ימים, כמו שמפורש במסכת שבת (דף קלח ב): (יד) **וערל זכר** - כאן למד שהמילה באותו מקום שהוא ניכר בין זכר לנקבה: **אשר לא ימול** - משיגיע לכלל עונשין ונכרתה, אבל אביו אין ענוש עליו כרת אבל עובר בעשה: **ונכרתה הנפש** - הולך עירי ומת קודם זמנו:

שפת אמת לפרשת קדושים [תרמ"א]

במד' וכי תבאו כו' ונטעתם כו' עץ חיים היא כו' ע"ש. הענין הוא כי גוף התורה נק' עץ חיים והוא כמו שהיו בניי בקבלת התורה חירות כו'. וכמו שהי' אדה"ר קודם החטא שלא הי' כלל ערלה בעולם. ולכן מכל עץ הגן הותר לו לאכול מיד. רק אח"כ ע"י החטא שאנחנו שרוים בעולם הפירוד שיש תערובת טו"ר בעולם. נותנת התורה עצות איך להפרד מן הערלה. וז"ש למחזיקים אף שאינו מתוקן כראוי לידבק ממש בעץ החיים. רק ע"י התשוקה והרצון לדבוק מקבל קצת הארה. כמ"ש בצל החכמה בצל הכסף הוא הרצון והתשוקה. וכמו כן סמך הכתוב אח"כ ל"ת על הדם ודרשו חז"ל ל"ת קודם שתתפללו על דמכם. דיש ב' חללים בלב. יצ"ט ויצה"ר. ואסור לאכול (על לעשות) [* עד שעושים] פעולות ועבודה שבלב לזכך היצה"ר כענין מצות ערלה ורבעי. ולכן כ' המד' מי יגלה עפר כו' שכל אלה העצות צריכין ע"י חטא הקדום:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.